

20

изузетних

девојчица

које су промениле

СВЕТ

Превела
Дијана Радиновић

■ Laguna ■

Садржај

Како се чита ова књига 5

Уметнице

Ана Павлова	6
Фрида Кало	10
Едит Пјаф	14
Одри Хепберн	18

Спортшисткиње

Вилма Рудолф	22
--------------------	----

Истраживачице

Марија Сибила Меријан	26
Амелија Ерхарт	30
Џејн Гудал	34
Валентина Терешкова	38

Иконе сѣшла

Коко Шанел	42
Тамара де Лемпица	46

Изумишѣлке и научнище

Мери Енинг	50
Ејда Бајрон Лавлејс	54
Марија Кири	58
Хеди Ламар	62
Марија Монтесори	66

Књижевнище

Џејн Остин	70
Агата Кристи	74

Активисѣкиње

Емелин Панкхерст	78
Малала Јусафзај	82
Хронолоѣија	84
Аушорка и илустрашорке	86
Библиоѣрафија	87

Како се чита ова књига

Одабрали смо вам двадесет девојчица, двадесет малих жена које нису себе од самог почетка доживљавале као изузетне, али су то постале кад су порасле а да тога најчешће уопште нису биле свесне.

Која је њихова тајна? Научиле су да слушају себе и да пусте да их води страст коју су криле у срцу. Много су времена уложиле у то да остваре циљеве које су себи поставиле, чак и онда кад нико није веровао да ће у томе успети.

Из тог разлога вам предлажемо да њихове приче читате мало-помало, без журбе. Натенане размишљајте о њима и нека вас пример који вам дају обавије као леп мирис.

*Живој брзо ише,
но понекад мораш да застанеш
да би променио свет.*

Ана Павлова

Балерина

Санкт Петербург, Русија 1881. – Хаг, Холандија 1931.

Изузетна девојчица која је постала једна од најчувенијих балерина у историји

На Божић 1889. године у Санкт Петербургу је вејао снег.

Кад су се саоне зауставиле пред нашим скромним домом у предграђу, разрогачила сам очи. Мама се закикотала: „Обећала сам ти поклон. Вечерас ћеш видети вилинску земљу.“

Окићене улице и свет били су ми сасвим нови: имала сам осам година и дотад никад нисам била у центру града, а камоли у позоришту.

Кад су се завесе подигле и откриле прекрасан златан дворца, а на сцени се појавиле балерине у пачкама од воала, остала сам без даха: *Усјавана лејошица*, моја омиљена бајка, одигравала се ту, преда мном! Опчињено сам посматрала сваки детаљ. Толико сам се занела да сам на крају једва чула мајку како ме пита: „Да ли би волела да играш са њима?“ Њене су ме речи пренуле из саварења. „Не. Волела бих да играм сама као она дивна принцеза“, одговорила сам и показала на балерину која је играла главну улогу.

Те вечери, склупчана на седишту од велура у Маријинском театру, открила сам да виле стварно постоје. Одлучила сам да по сваку цену желим да постанем једна од њих. Сутрадан сам стала да преклињем мајку да ме одведе у Империјалну балетску школу, где су нам потом хладно саопштили да сам премлада да ме приме: нису примали ученике млађе од десет година. Разочарала сам се, али се нисам обесхрабрила, па сам почела сама да вежбам,

и то сваког дана. Уз то сам учила руски, аритметику, историју и географију, пошто су само најмарљивија деца успевала да положи пријемни испит. Нисам смела да ризикујем да не прођем.

Напокон је освануо дан пријемног испита; мора-

ли смо да прођемо читав низ лекарских прегледа, тестове скакања и трчања, да радимо разне вежбе и одговарамо на безбројна питања. Испитивачи су били веома строги и мене је ухватио страх. Видела сам како шаљу децу кући без икаквог објашњења и била сам убеђена да ће исто и мене задесити. Али не: примљена сам! Била сам тако срећна и запрепашћена

” Нико не усјева само
на рачун таленћа.

Бој даје таленћа, а труд
ја претвара у џенија.

“

Ана Павлова

да ми није било болно чак ни то што ћу морати да се раздвојим од маме.

Осам дугих година живела сам у интернату и предано учила. Иако то нисам знала, учитељи су већ међу собом разговарали о мени: „Она Ана Павлова... тако је танана, наравно. Али какву челичну вољу има и какав таленат!“ И зато ми је, кад сам стекла диплому, понуђено да играм у Маријинском театру као солиста. Била сам пресрећна!

На мојој класи било је још деце талентоване колико и ја. Међу њима је био и Михаил Фокин, који је у то доба желео да постане кореограф и био пун ентузијазма и нових идеја. Били смо добри другови, па сам га једног дана питала да ли би хтео да направи нешто само за мене. „Наравно. Биће ми част“, одговорио ми је. Једног дана, док смо шетали крај језера, пришли су нам лабудови тражећи храну. Тихо сам рекла: „Обожавам лабудове. Често овамо долазим и...“ „Шта си рекла?“, казао је Михаил и погледао ме као да ме први пут у животу види. Узбуђено ми је подигао руке и ћутке загледао моје витко тело, моје смеђе очи и снежнобелу кожу. „Ана, бићеш лабуд! Направићу ти најлепшу кореографију која је икад постојала! Биће пуна љубави, страсти, лепоте, трагике! И већ те видим: чист и величанствен лабуд одевен у бело, спреам ведрога неба на које ће пести вечна ноћ. Постаће икона, видећеш!“

Напорно сам и вредно радила, вежбала и дању и ноћу. Нисам желела само да дочарам елеганцију лабуда, желела сам да будем

лабуд, етерично биће које на позорници изражава муку и грозничаву грациозност последњих тренутака живота.

Као што је Михаил и предвидео, *Смрти лабуда* ме је прославила. То ми је заувек остао омиљени балет. Аплауз публике није ми будио понос, већ ми је помогао да схватим како је сврха игре да сви, макар на који сат, забораве на све

муке и свакодневне проблеме. Сећала сам се магије оне прве вечери у Маријинском театру. Била сам сирота, без оца, а оне прекрасне виле су ме спасле. Сад сам и ја могла, или пре морала, да помогнем да некоме другоме магија постане стварност. Стога сам основала своју трупу и као примабалерина годинама била на турнеји по целом свету. Желела сам да најчувеније балетске представе, као што су *Жизела*, *Лабудово језеро* и *Пејелеуја* и друге, доведем у места на којима нико никад није играо. Нисам марила колико је позориште удаљено нити колико је тешко до њега стићи, нити хоћу ли морати да спавам у хладном неудобном возу или да дахћем на сунцу на броду пловећи рекама пуних комараца. Једино ми је важно било да донесем радост људима који ме гледају. До краја свог живота, до последњег даха, наставила сам неуморно да учим и играм.

Баш као што праве балерине и раде.

Фрида Кало

Сликарка

Којоакан, Мексико Сити, Мексико 1907–1954.

Изузетна девојчица која је радосно сликала животи и смрти

Да могу поново да се родим, волела бих можда да будем мајмунче. Мајмунче пуно снаге и радости, радознано и помало несташно. Зар то не би био добар штос? И никад не бих мировала. Можда зато што ми је највећа жеља одувек била да се ритам, трчим и скачем кад год ми се прохте. Кад сам имала шест година, десна нога ми је оболела. Читавих девет месеци морала сам да лежим у кревету, али та безобразна нога све је више слабила и тањила се. Научила сам да возим бицикл како бих је ојачала, али другари су ми се ипак изругивали. „Попава Фрида! Попава Фрида!“, викали су ми. Осећала сам се другачије и била сам веома усамљена. Чак и кад бих сакрила ногу панталонама или широким мексичким сукњама, тај део тела наносио ми је бол.

Кад сам имала петнаест година, уписала сам се у гимназију у Мексико Ситију. Упркос свему била сам живахна и бистра девојка, врло заинтересована за политику и пуна револуционарног жара. Тих година у Мексику се пробудио снажан дух напретка и имала сам осећај да сам део тога.

Једног тужног дана доживела сам тежак удес у аутобусу којим сам се возила кући.

Поломила сам кичму, ноге и карлицу на више места, па сам више од годину дана била у гипсу, везана за кревет. Нисам могла да седим, само сам лежала, а болови су били тако страшни да су ме доводили до лудила.

Да ми прекрате досаду и олакшају усамљеност, мама и тата су ми набавили посебан стаклак који сам могла да држим на кревету, као и боје и четкице, а што је било најважније, на сточић крај кревета поставили су ми велико огледало у коме сам могла да се огледам а да не дижем главу с јастука.

И тако сам насликала своју прву слику, аутопортрет. Сликала сам, на крају крајева, оно што сам најбоље познавала, а и једино што ми је било при руци! Кажем ово у шали, али уверавам вас да се бол и патња које сам претрпела налазе и у мојим каснијим радовима. Зар би па могло другачије?

” Нисам болесна, поломљена сам.

Али срећна сам све док

моћу да сликам.

“

Кроз сликање сам покушавала да сагледам себе каква сам: сјајне црне очи, густе спојене

Фрида Кало

обрве... Можда нисам била лепа, али сам имала карактер. И желела сам да покажем да су ми несрећа и усамљеност можда сломиле кости и срце, али нису сломиле Фриду. Ја, Фрида, и даље сам била цела: срећна и пуна живота.

Кад сам коначно стала на ноге, отишла сам код Дијега Ривере, једног од најчувенијих сликара и муралиста тог времена, и показала му своје радове. „Имам ли талента?“, питала сам га. „Морам да знам: мојој породици је потребан новац, а ја желим да помогнем.“

Ривера је био огроман дебео човек, прави слон спрема мене, ситне девојке лаке као птичица. Двапут се женио и пратио га је глас срцоломца. Био је импресиониран. Казао ми је: „Фрида, ти си изузетна сликарка. Нико досад није тако потресно пренео поезију на платно.“

А онда је међу нама планула љубав. Убрзо смо се венчали и заувек остали заједно иако смо се често свађали. Мој живот са Дијегом био је торнадо емоција. Живели смо у Каси азул, плавој кући, где сам се родила и

где сам провела цео живот, а која је данас музеј посвећен мени.

Окружила сам се мајмунима, папагајима, пауновима, цвећем. И сликала сам, неуморно сам сликала. Волела бих да сам имала дете, али је због несреће то било немогуће. И тај сам бол пренела на слике, као и патњу због ужасног кавеза који сам морала да носим због повреде кичме.

Иако ми је отац био немачког порекла, ја сам свим бићем била Мексиканка, па сам на сликама приказивала и детаље из народ-

не традиције и природе која ме је окруживала: костуре које су деца носила за Ноћ вештица, лутке Панча Виље, мексичког хероја, као и биљке и животиње. А онда сам сликала и своје лице и тело, који су приказивали моју физичку патњу, као и путовања, сусрете и срећне и тужне тренутке које сам доживљавала из године у годину.

Критичари су за моју уметност говорили да је надреална, али ја се са тим никад нисам слагала. Надреалисти су сликали снове и измишљене светове; ја сам пак на платно преносила све што се врло реално збивало у мени. Кад сам се осећала слабо или тужно, сликала сам још жешће. Као лав сам се борила са својим недостацима, са кичмом којој је био потребан челични корсет да би стајала право, и ногом због које сам морала да се поштапам.

Године 1952. у Мексико Ситију је одржана велика изложба мојих слика. Ја сам тад већ била везана за постељу и доктор ми је забранио да устајем, али ја сам свеједно отишла. Нашла сам некога да ме са све креветом однесе у изложбени простор. Кад ме је доктор видео, насмејао се и наздравио ми и дружио се са мном и Дијегом и осталим посетиоцима до дубоко у ноћ.

На свим својим сликама сликала сам љубав, највећу снагу коју знам. Волела сам љубав и волела сам живот. Настојала сам да га живим као песму која се пева весело и бучно, **истио као што би урадило моје најслађе, најразијраније и најнесијашније мајмунце.**

Желиш ли да будеш као Фрида?

Воли живој и буди јака

и весела ма што

што живој донео.

